

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 126

בא תש"ע

"לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו" (י כג)

קורה, שאדם סובל, באו עליו צרות. וכמו יהודי מאמין הוא עושה חשבון הנפש, אך לא מצא מה צריך לתקן, או שמצא ותיקן ובכל זאת לא רואה שיפור במצבו. לפעמים, הסיבה היא מפני שהתמקד בתיקון העניינים שבין אדם למקום וזנח את העניינים שבין אדם לחברו.

ושמעתי **מחכם דוד זאיד** בק"כ מקסיקו סיטי, שזה רמוז בפסוק הנ"ל. "לא ראו איש את אחיו" – לא התמקדו לבדוק את העניינים שבין אדם לחברו, ולכן "לא קמו איש מתחתיו" – לא מצליחים לצאת מהבעיה.

"גם מקננו ילך עמנו... כי ממנו נקח לעבוד את ה' ואנחנו לא נדע מה לעבוד את ה' עד בואנו שמה" (י כו כז)

שמעתי **מחכם שאול קרדי שליט"א** ר"מ בישיבה הגדולה "מאור אברהם" במקסיקו סיטי, שאדם חושב שאת התפילות שלו והשבתות יקח איתו בודאי לעולם הבא. אבל הנעלים, הבגדים, המכונית והדירה, אלה בודאי ישארו פה אחרי מאה ועשרים. והאמת היא שזה בדיוק הפוך. כיון שכשהכניס אורחים לביתו, הרי בזה קידש את הבית והשתמש בו לעבודת ה', ולהיטיב עם הבריות. וכאשר השתמש בנעלים כדי ללכת לבית הכנסת ומרח את הסוליות שלו על הרחובות בשבתות כשאסור ליסוע במכונית, הרי בזה קידש את הנעלים, וכלי המטבח אשר שמשו לבישול של תבשילים כשרים בלבד, גם הם חלק מעבודת ה'. וכידוע שהסבא מקלם זצ"ל לפני מותו, הלך להפרד מספריו, וכן מכלי תשמישו, הסירים והצלחות אשר שרתו אותו לעבודת ה' בימי חייו.

לעומת זאת, לגבי התפילות שלנו, השבתות ומה שנקרא אצלנו "עבודת ה'", הלא בזה יתכן מאד שכשנגיע אחרי מאה ועשרים לשמים, ויראו לנו את מי עבדנו ואיך עבדנו, יתברר שעבודת ה' שלנו היתה קצת חלשה...

ידוע בשם אחד מהצדיקים שיום אחד ברך ברכות השחר בבית הכנסת, ודלג על ברכת שלא עשני גוי, כששאלו מה קרה, ענה, שהבוקר כשקם ממטתו ואמר "מודה אני לפניך" והתחיל לחשוב מי אני ומיהו ה"לפניך", קיבל כזאת בושה שלא יכול היה לקום ממטתו, עד שזוכר שעל כל פנים יש לו את המעלה שהוא יהודי, ומרוב שמחה בך מיד "שלא עשני גוי".

וזה, אומר חכם שאול קרדי, רמוז במקרא קודש שלפנינו. "גם מקננו" – קנינו, חפצנו "ילך עמנו" לעולם הבא. ומדוע? "כי ממנו נקח לעבוד את ה'". ולגבי עבודת ה' שלנו, "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה".

בשנת תשס"ג, בפיגוע בקו 2, נרצחה בין שאר הצדיקים גם הנערה אלישבע משולמי הי"ד. בספר "דם עבדיו" שהוציאו הוריה שליט"א לעילוי נשמתה, מסופר:

"לכו נא הגברים ועבדו את ה' וגו' כי חג ה' לנו" (י ט)

אמר לי ידידי **הרב שלמה זאיד**, שהויכוח בין משה רבינו לפרעה היה מהי עבודת ה'. פרעה, כמו הבן הרשע מההגדה של פסח, התייחס לעבודת ה' כאל עבודה. "מה העבודה הזאת לכם". וממילא כשמדובר על עבודה, אומר פרעה, זה מתאים לגברים, "לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אותה אתם מבקשים". עבודה לא מתאימה לנשים וילדים. אבל משה רבינו אמר "בנעריו ובוקננו נלך בבנו ובבנותינו בצאננו ובבקרנו כי חג ה' לנו" הווה אומר, מה שאתה רואה כעבודה, כעול, כמשא כבד, אנחנו רואים זאת כחג, שמחה גדולה היא לנו, וכשעושים חג גם נשים וגם ילדים וגם זקנים כולם חוגגים.

מסופר שבשנות העשרים של המאה הקודמת, כשהגיעו יהודים רבים מארופה לחופי ארצות הברית, הרבה מהם לא הצליחו לעמוד בנסיון ונאלצו לחלל את השבת, ומי שלא רצה לחלל שבת, נאלץ לחפש עבודה בכל יום שני בבוקר.

סיפר **הגר"מ פיינשטיין זצ"ל** על שתי משפחות שגרו בשכונתו. שניהם פוטרו מהעבודה בכל יום שישי כשהודיעו לבעל הבית שלא יבואו מחר לעבודה. למשפחה אחת יצאו ילדים שומרי שבת, תלמידי חכמים, ואילו המשפחה השניה לא זכתה, וילדיהם הפסיקו לשמור מצוות ר"ל. והסביר ר' משה, שההבדל נעוץ בהתייחסות שלהם למצב. באחת המשפחות הגיע כל ערב שבת האבא, ואמר: ילדים, ברוך ה' זכינו והקב"ה קיבל את הקרבן שלנו ושוב מסרנו את נפשנו בשביל השבת, הקב"ה אוהב אותנו ושמח בשמירת השבת שלנו. ילדים במשפחה כזאת מבינים, שהשבת היא ממש זכיה, ולכן הבינו שגם להם כדאי לשמור את השבת. אבל, במשפחה השניה נעמד האב לעשות קידוש כשהוא מבכה את מצבו ואומר עוד פעם בגלל השבת אין לנו עבודה ואין לנו לחם, וכל כך קשה להיות יהודי... שמעו זאת הילדים והחליטו שהם מעדיפים חיים קלים. אם עבודת ה' היא עבודה, אז רק גברים מתאימים, אך אם זה חג כולם רוצים לשמוח במצוות.

וכך מסביר **הגר"מ פיינשטיין זצ"ל** בספרו "דרש משה" את הפטרת שבת הגדול, "חזקו עלי דבריכם אמר ה', ואמרתם מה נדברנו עליך? אמרתם שב עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני ה' צבקות". שואל ר' משה, איך יתכן שהם אמרו שב עבוד אלוקים ושואלים מה נדברנו, אלא שהם באמת לא אמרו שב עבוד אלוקים, רק כל הזמן בכו את מר גורלם ואמרו כמה קשה להיות יהודי. המילים עצמם לא נאמרו, אך המשמעות של "כמה קשה להיות יהודי" היא "שב עבוד אלוקים"

"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". כי כשגוי רואה שיש ליהודי משהו, אז זה כבר רכוש גדול.

"ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים שלוש שנה וארבע מאות שנה" (יב מ)

וירא את ענינו - זו פרישות דרך ארץ. ואת עמלנו - אלו הבנים. ואת לחצנו - זו הדחק

עם ישראל היה צריך להיות משועבד במצרים ארבע מאות שנה, ואילו בפועל הוציאם הקב"ה לאחר מאתיים ועשר שנים. להיכן נעלמו עוד מאה תשעים שנות עבדות?

ישנם שלושה תירוצים: האחד - קושי השעבוד השלים את החסר. השני - כי היו שישה בכרס אחת, והם הספיקו לעשות את המלאכה במאתיים ועשר שנים. השלישי - עבדו יום ולילה.

שלושה טעמים אלו, אומר בעל ה'חנוכת התורה' נרמזים כאן בפסוק: "וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו". "את ענינו - זו פרישות דרך ארץ", שלא נתנו לחזור בלילות הביתה והעבידו אותם גם בלילה. "ואת עמלנו - אלו הבנים", שילדו ששה בכרס אחת וממילא היו הרבה יותר עבדים. "ואת לחצנו - זו הדחק", קושי השעבוד. לכן "ויוציאנו ה' ממצרים".

ועל התירוץ שהלילות השלימו, אומר החנוכת התורה שיש לזה רמז בפסוק "קץ שם לחושך" דהיינו שע"י החושך - שעבדו בלילות, הקב"ה הוריד מהשעבוד 210 שנים.

"וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' והיה כי ישאלך בנך מחור לאמר מה זאת ואמרת אליו בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים" (יג ג)

כותב ה"חזון ישעיה" בשם הרב יוסף דב פישוהוף: אין לך בהמה יותר מבוזה, משועבדת ומסכנה כמו החמור. מצד אחד הוא עובד קשה, מעמיסים עליו מסעות כבדים ואפילו כשהוא נח, הוא נח עם המסע על גבו, כמו שנאמר "ישכר חמור גרם הרובץ בין המשפטים". ומאכלו קש ומים. לעומתו, הבהמה הכי מפונקת היא הטלה. לא עובדת, רק אוכלת ובעל הבית לוקח בן אדם מיוחד שיצא איתה לשדה כדי שהיא תוכל לאכול ירק ירוק ורך, והרועה המיוחד מחלל לפניה בחליל מנגינות יפות, אה, ממש פינוק מיוחד. אומר הרב פישוהוף: זה מה שקרה במצרים. מצד אחד אבותינו היו במצרים כמו חמורים, מבזים עד היסוד, עובדים בפרך, ולא מקבלים שום דבר לאכול. ומה עשה הקב"ה? פדה אותנו ממצרים ועשה מאתנו ממש שה. הלכנו עם ענני כבוד, אכלנו לחם אבירים - מן שנבלע באבירים, לקח לנו רועה מיוחד משה רבינו, והוא הלך לפנינו 40 שנה במדבר. וכדי לזכור את חסדיו של הקב"ה ציוה "כל פטר חמור תפדה בשה" ובה נזכור את חסדו איתנו ביציאת מצרים.

בשנתה האחרונה טופלה אלישבע לצורך בריאותה במכשיר ליישור גב. מכשיר הפלסטיק הקשיח מסובב ומסרבל עד מאד, וביחוד בימות הקיץ החמים. המכשיר בנוי בצורה של הגבהה מיוחדת באזור הצוואר כך שסגירת הכפתור העליון דורשת מתיחה נוספת ומקשה יותר על התפקוד. אך אלישבע כלל לא חשבה על אפשרות של פתיחת הכפתור העליון. תמיד, בכל תנועה ובכל מצב, כמו חומה מבוצרת, היה הכפתור סגור ומסוגר.

אכן, גב "זקוף" היה לה לאלישבע. שאינו מתכופף ברוח הזמן ואיננו נכנע בסחף הזרם.

ובמות אלישבע מות קדושים נקבר עמה "המכשיר גב" כי כן דינם של הנעקדים על קדוש השם שנקברים הם עם בגדיהם.

כסף רב הוזילו הוריה של אלישבע על הטפול במכשיר גב, וכאילו מאליה נשאלה השאלה, מדוע? מדוע גלגל מסובב הסיבות כי אלישבע טפול במכשיר גב ומדוע גם במותה נקברה עמו?

אין זאת, כי אם יד ההשגחה ש"בהגיע תור הנערה לבוא אל המלך" - מלכו של עולם - יבוא המכשיר ויעיד עליה כי צנועה היתה היא.

המכשיר שעל ידו קדשה אלישבע שם שמים בחייה הוא זה שיקדש עמה שם שמים במותה.

כמעשה הידוע באותו חייט שביקש להקבר עם שולחנו ועם סרט המידה למען יעידו עליו כשני עדים בפני בוראו כי נקי כפים היה ונאמן במלאכתו. (קב הישר)

איש זק"א אשר היה בזירת הפגוע לא יכול היה לכלוא את התפעלותו למראה הנערה אשר הוצאה מתוך הדם, האש והתמרות עשן, שלמה ותמימה בכל איבריה!!

כששמע על צניעותה של אלישבע נענה בראשו כאומר - אכן, "בשכר צניעות שהיתה בה"!

ויהי הדבר לאות!!

אפשר להמליץ על זה "גם מקננו ילך עמנו" הקנינים שלנו, מכשיר הגב, "כי ממנו נקח לעבוד את השם"!

"וגם ערב רב עלה איתם" (יב לח)

ובמכילתא: כאן נתקיים "ואחר כך יצאו ברכוש גדול".

מסביר הרב משה פולק זצ"ל בספרו "וידבר משה" כי כשכתוב בתורה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, אין לנו מדד מה זה רכוש גדול, הרי רוב האנשים, גם כשיש להם כסף, לא חושבים שזה מספיק. אז מה זה רכוש גדול, לפי מה זה נמדד?!

אבל כידוע, שכשגוי רואה שיש ליהודי פרוסת לחם ביד, הוא חושב שזה רכוש גדול מאוד, הרבה יותר ממה שצריך... ולכן אומרים חז"ל במכילתא "וגם ערב רב עלה איתם" כלומר שיצאו איתם גויים וממילא כאן מתקיים

להערות, הארות ולתרומות ובכל ענייני הגליון נא לפנות: 050-4147001

ניתן להוריד את העלוו בכתובת האתר: www.Leorhaner.co.il